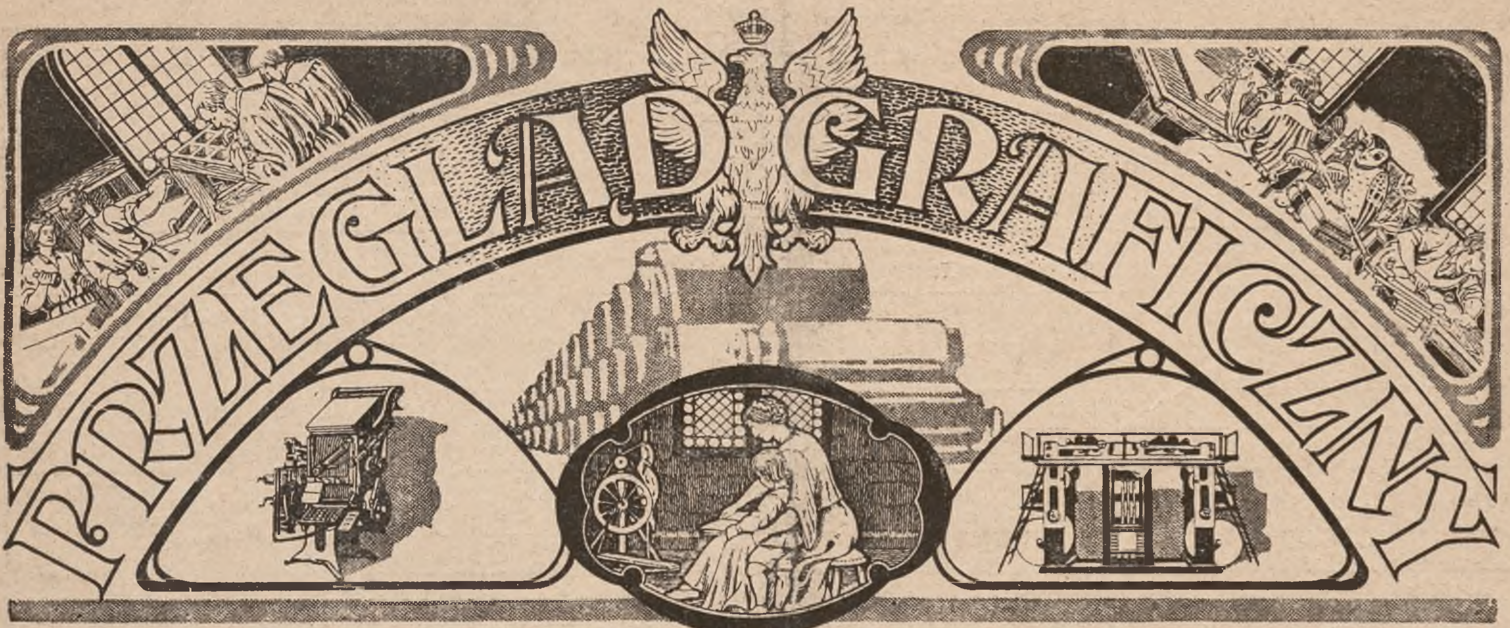
Rocznik III Poznań, dnia 9 czerwca 1922 Nr. 36

Tygodnik dla przemysłu graficznego. ※ Organ Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.

Komunikaty Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.

Zwyżka płac.

Na mocy układu cennikowego z dnia 24 marca r. b. podwyższa się płacę pracowników drukarskich od 1-go czerwca począwszy o $4^1/_2{}^0/_0$.

Tabelkę z rozliczeniem nowych płac zamieszczamy drugostronnie. Sekr. gen.: *Kryg.*

Nasze Biuro kalkulacyjne.

Do biura kalkulacyjnego napływają coraz liczniejsze prace obliczeniowe, po części jednak bez należytych podkładek, tak, że niejednokrotnie trudno wiedzieć, o co klientowi chodzi. Prosimy więc przy nadesłaniu prac do kalkulacji podawać zawsze:

1) jakiego rodzaju ma być zestaw;
2) jaki ma być druk, lepszy czy zwykły;
3) nakład;
4) jaki wchodzi w rachubę papier.

Zakłady Graficzne, którym urzędy czy też prywatni odbiorcy kwestjonują zapłatę rachunku z powodu rzekomo wygórowanych cen za druki, nadsyłają do biura kalkulacyjnego z reguły trudne do rozwiązania zagadki. Nadsyłają mianowicie zawsze prawie dany druk, nie podając ani nakładu, ani danych co do wykonania i papieru. Zleceń takich załatwiać nie będziemy w przyszłości. Członkowie nasi nie powinni nam nadsyłać obliczeń z myślą ukrytą przekonania się czy też umiemy kalkulować. Jedynie bezwzględnie zaufanie do biura prowadzić może do celu. Dla tego należy prace, przy których chodzi o zatargi z klientelą, nadsyłać z załączeniem własnej swojej kalkulacji, z dokładnem opisem szczegółów przy wykonaniu, o których kontroler-kalkulator przecież wiedzieć nie może.

Przy kalkulacjach, wykonanych dla urzędów czy innych odbiorców, podajemy zasadniczo tylko ogólną sumę za dany druk, albo też sumę za robociznę i papier osobno. Członkowie nasi mogą, o ile otrzymają pracę przez nas skalkulowaną, przejrzeć szczegółowe obliczenie w biurze naszem.

Sekr. gen.: *Kryg.*

Zmiana cen Polskiego Cennika Drukarskiego

ważna od 1 czerwca 1922 r.

Ceny podstawowe, podane w Polskim Cenniku Drukarskim, podwyższają się od 1 czerwca począwszy o $15^0/_0$, które zaleca się przy kalkulacjach doliczać nie do każdej pozycji osobno, ale do sumy końcowej.

Papiery podrożały od czerwca: gazetowy o $20^0/_0$, inne o $25^0/_0$ w stosunku do cen, podanych nr. 32 „Przeglądu Graficznego".

Wykonane kalkulacje.

W ostatnich czasach wykonane zostały w Biurze naszem następujące kalkulacje:

1) Dla Kasy Izby skarbowej w Poznaniu na 7500 „List płatniczych".
2) Dla Spółki akcyjnej Tow. Ubezp. „Piast" w Poznaniu na dostawę większej ilości kopert, listowników 4^0 i kwitów.
3) Dla Magistratu miasta Poznania na formularz egzekucyjny i na pocztówki wzór B. 5.
4) Dla Domu Handlowego „Targ" w Poznaniu na blankiety firmowe 4^0 i 8^0, pocztówki, karty rejestracyjne i wizytówki
5) Dla Tow. akc. „Powiernik" w Poznaniu na 9000 formularzy Nr. 97 i 98.
6) Dla wydziału powiatowego w Obornikach na budżet powiatu tamtejszego.
7) Dla T. z. z ogr. odp. „Telefonia" w Poznaniu na księgę telefoniczną.
8) Dla p. Niemojewskiej w Poznaniu na dziełko powieściowe.

Szanownych Członków naszych, którzy jedną z prac powyższych otrzymali do wykonania, prosimy o zawiadomienie nas o tem.

Skalkulowana przez nas dla Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu broszurka „Przepisy ochronne„ dostała się Drukarni Państwowej w Poznaniu, która do Związku naszego nie należy. Podług regulaminu Biura kalkulacyjnego w przyszłości dla Ubezpieczalni kalkulacji przeprowadzać nie będziemy.

Sekr. gen.: *Kryg.*

Obecna płaca w zawodzie graficznym w Poznaniu, obowiązująca od 1 czerwca 1922
(46 godzin tygodniowo).

	w 1 roku po wyuczeniu				do 21 lat				do 24 lat				ponad 24 lata			
	godz. zwycz.	godz. 50 %	godz. 100 %	tygodniowo	godz. zwycz.	godz. 50 %	godz 100 %	tygodniowo	godz. zwycz.	godz. 50 %	godz. 100 %	tygodniowo	godz. zwycz.	godz. 50 %	godz. 100 %	tygodniowo
Zecer ręczny, litograf, kamieniodrukarz, chemigraf	214.82	322.23	429.64	9881,72	240.87	361,31	481,74	11080,02	286,94	430,41	573,88	13199.24	349,40	524,10	698,80	16072,40
Oddziałowy, Metrampaż, Korektor — 10 % więcej	236.30	354.45	472.60	10869,80	264.95	397.43	529.90	12187.70	315,63	473.45	631,26	14518,98	384,34	576,51	768,68	17679,64
Zecer maszyn. 20 % więcej	257,78	386.67	515,56	11857,88	289.03	433.55	578,06	13295,38	344,32	516.48	688,64	15838,72	419,28	628,92	838,56	19286,88
Oddział. w linot. 10 % więcej	279,26	418,89	558,52	12845.96	313,11	469,67	626 22	14403,06	373,01	559,52	746,02	17158,46	454.22	681,33	908,44	20894,12
	w pierwszych 2 latach				w 3 i 4 roku				po 4 latach							
Introligator	199,44	299,16	398,88	9174.24	249.96	374.94	499,52	11498.16	298,77	448,16	597,54	13743,42				
Oddział. w intr. 10 % więcej	219.38	329.07	438,76	10091.48	274.95	412.43	549.90	12647,70	328,65	492,98	657,30	15117.90				
	po wyuczeniu				po 1 roku				po 3 latach				po 5 latach			
Nakładaczki lub pracow. introligat.	60.09	90.14	120.18	2764.14	79,03	118.55	158,06	3635.38	126,28	189,42	252,56	5808,88	158,18	237,27	316,36	7276.28
	w 1 roku				w 2 roku				w 3 roku				w 4 roku			
Uczniowie	25,73	38.60	51,46	1183,58	51,53	77.30	103,06	2370,38	64 42	96,63	128,84	2963,32	90,20	135,30	180.40	4149.20

Ustawa

z dnia 16 maja 1922 r.

o urlopach dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu,

ogłoszona dnia 1 czerwca 1922 r. w nr. 40 „Dziennika Ustaw“.

Art. 1. Pracownicy, zatrudnieni na mocy umowy pracy w przemyśle, górnictwie, handlu, biurowości, komunikacji i przewozie, szpitalnictwie, instytucjach opieki społecznej i użyteczności publicznej, oraz w innych zakładach pracy, choćby na zysk nie obliczanych, a zatrudniających pokrewne wymienionych kategorje pracowników najemnych, niezależnie od tego, czy wszelkie te zakłady pracy są własnością prywatną, czy państwową, czy też organów samorządowych, z wyjątkiem pracowników przedsiębiorstw sezonowych, w których praca trwa krócej niż 10 miesięcy w roku, mają prawo do korzystania co rok z płatnego urlopu.

Zakłady przemysłowe, rzemieślnicze, zatrudniające czterech lub mniej pracowników, nie podlegają przepisom niniejszej ustawy.

Art. 2. Prawo do korzystania z płatnego 8 dniowego urlopu przysługuje pracownikom, wymienionym w art. 1, o ile ich praca trwa bez przerwy rok w danem przedsiębiorstwie, i 15 dniowego, o ile trwa bez przerwy 3 lata.

Pracownicy młodociani, poniżej lat 18, korzystają po roku pracy nieprzerwanej z 14 dniowego urlopu. Z powyższego urlopu korzystają również terminatorzy i uczniowie, nie wyłączając zakładów, zatrudniających do 4 pracowników.

Wszystkim pracownikom, pracującym umysłowo, zatrudnionym w handlu, przemyśle i biurowości, po półrocznej nieprzerwanej pracy przysługuje urlop dwutygodniowy, po rocznej zaś — jednomiesięczny urlop płatny nieprzerwany.

Nieczynności w zakładzie pracy wskutek choroby, nieszczęśliwego wypadku, oraz z powodu powołania pracownika do ćwiczeń wojskowych nie uważa się za przerwę w umowie pracy, pozbawiającą lub organiczającą prawa pracownika do korzystania z urlopu.

Robotnicy, zatrudnieni w górnictwie, gdy przechodzą ze służby w jednym zakładzie do zakładu innego, nie przerywają przez to przepisanego dla uzyskania urlopu czasu pracy, jeżeli pomiędzy porzuceniem pracy górniczej a powtórnem przystąpieniem do niej nie upłynęło więcej, aniżeli dni 14, gdy idzie o pracę w tym samym rewirze, a dni 21, gdy idzie o pracę w innym rewirze.

Art. 3. Pracownik traci prawo do urlopu, jeżeli sam rozwiązał umowę pracy, lub jeżeli rozwiązanie to nastąpiło z powodów, które przedsiębiorcy dają prawo do rozwiązania umowy pracy bez uprzedniego wymówienia.

Pracownik traci prawo do otrzymania wynagrodzenia za czas urlopu, o ile w czasie urlopu będzie zarobkowo pracował w innem przedsiębiorstwie.

Art. 4. Urlopowany otrzymuje za cały czas urlopu normalne pobory. O ile praca odbywa się na akord, lub od sztuki, wynagrodzenie za czas urlopu określa się na podstawie przeciętnego wynagrodzenia pracownika w ciągu trzech poprzedzających bezpośrednio urlop miesięcy.

Terminatorzy i uczniowie otrzymują na czas urlopu wynagrodzenie nie niższe, aniżeli kwota, od której ubezpieczeni być winni w odnośnej kasie chorych.

Art. 5. Pracownikom przysługuje prawo wzajemnego porozumienia się co do kolejności

Kursy teoretyczne

dla uczni zecerskich i drukarskich w pytaniach i odpowiedziach.

(Ciąg dalszy z Nr. 35).

Pytanie 5.
Jakie dwa rodzaje tytułów istnieją pod względem technicznym?

Odpowiedź 5.
Mamy tytuły z wolnym spadem wierszy i tytuły grupowe.

Pytanie 6.
Jaka jest różnica pomiędzy obydwoma rodzajami?

Odpowiedź 6.
Przy wolnym spadzie wierszy chodzi głównie o dobry rozmiar wierszy; przy zestawie grupowym stawia się wiersze do siebie przynależne w zwartych grupach; przy tem uważać należy nie tylko na to, czy grupy są szerokie czy wąskie; chodzi także o piękną różnorodność co do wysokości grup i ich formę.

Pytanie 7.
Opisz normalny spad wierszy tytułowych.

Odpowiedź 7.
Normalny spad wiersza wykazuje najszerszy wiersz w środku, najkrótszy dołem, a średni górą.

Pytanie 8.
Jaka forma spadu wierszy jest jeszcze dopuszczalna?

Odpowiedź 8.
Można umieścić najszerszy wiersz górą, następnie wiersz najkrótszy, a jako trzeci wiersz średni.

Pytanie 9.
Jaki powinien być główny wiersz przy tytule spadowym?

Odpowiedź 9.
Główny wiersz powinien być możliwie wierszem najszerszym i największym i stać w górnej połowie tytułu.

Pytanie 10.
Co zrobić z wierszem głównym, jeżeli umieszczony jest jako wiersz przechodzący na czele tytułu?

Odpowiedź 10.
Jeżeli główny wiersz tytułu stoi na czele strony, przybić przed niego należy 1—2 cicer, ażeby punkt ciężkości tytułu nie wydawał się przesunięty zbytnio w górę.

Pytanie 11.
Podług czego stosuje się wielkość pisma wiersza głównego?

Odpowiedź 11.
Wielkość pisma wiersza głównego zależna jest od formatu i od tego, czy nazwa jest długa czy krótka. Wiersze wersalikowe mogą być stopień mniejsze jak wiersze te same, gdyby odstawione były głoskami podrzędnemi.

Pytanie 12.
Jakie wielkości pism można na wiersze główne mniejwięcej używać?

Odpowiedź 12.
Przy małej oktawce złożyć można główny wiersz mniejwięcej z wersalików tercjowych albo z tekstu podrzędnego. Przy oktawce użyć można wersalików tekstowych, dwumitlu podrzędnego.

Pytanie 13.
Jak wielkie składa się nazwisko autora przy tytule spadowym?

Odpowiedź 13.
Nazwisko autora złożyć można z czcionek mniejwięcej pół tak wielkich jak wiersz główny. Przy większych formatach może stosunek ten być odpowiednio mniejszy.

Pytanie 14.
Co należy wiedzieć o skrótach w zestawie tytułowym?

Odpowiedź 14.
Skróty dopuszczalne są tylko w predykatach, jak n. p. „Dr. jur.“ itp.

Pytanie 15.
Co wiedzieć należy o wyrównywaniu głosek w wierszach tytułowych?

Odpowiedź 15.
W wierszach tytułowych należy poszczególne słowa stosownie do mięsa czcionek wyrównać. Przy wersalikowych wierszach zważać trzeba na beznaganne wyrównanie przedziałów pomiędzy poszczególnemi literami i słowami.

Pytanie 16.
Co należy wiedzieć o interpunkcji przy końcu wierszy tytułowych?

Odpowiedź 16.
Interpunkcję można na końcu wierszy tytułowych opuścić, ponieważ wpływa ujemnie na spokojny wygląd tytułu.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

korzystania z urlopów. W tym celu przez upoważnionych do tego pracowników winny być ułożone listy osób, uprawnionych do korzystania z urlopu, na każdy miesiąc oddzielnie i uzgodnione z zarządem przedsiębiorstwa; w razie nieosiągnięcia zgody, decyduje inspektor pracy właściwego obwodu.

W razie choroby pracownika, uniemożliwiającej mu rozpoczęcie korzystania z przyznanego urlopu, urlop ten, na żądanie chorego, winien mu być przesunięty na jeden z następnych trzech miesięcy.

W okresie czasu od 1 maja do 30 września z urlopów winno korzystać conajmniej 50% ogólnej liczby pracowników, zatrudnionych w danym przedsiębiorstwie; w razie konieczności wynikającej z natury produkcji, może Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej dla poszczególnych gałęzi produkcji lub dla poszczególnych przedsiębiorstw ustalić ten stosunek procentowy w inny sposób.

Art. 6. Minister pracy i opieki Społecznej w porozumieniu z ministrem Przemysłu i Handlu i innymi odnośnymi ministrami, po wysłuchaniu opinji związków zawodowych robotników i pracodawców, może wydać rozporządzenia i przepisy, ustanawiające wyjątki od powyższego prawa dla poszczególnych grup przedsiębiorstw, w szczególności w sprawie udzielenia urlopu dla osób odpowiedzialnych lub okresu czasu, w którym urlopy będą udzielane.

Art. 7. Rozwiązania umowy pracy przez przedsiębiorców lub robotników i nawiązania go na nowo w ciągu najbliższych trzech miesięcy nie uważa się za przerwę w umowie pracy, pozbawiającą robotnika prawa do korzystania z urlopu.

Art. 8. Czas pracy, spędzony w danem przedsiębiorstwie przed wejściem w życie niniejszej ustawy, wliczony zostanie do uprawnień, przewidzianych tą ustawą.

Art. 9. Umowy zbiorowe lub indywidualne, które zapewniają pracownikom płatne urlopy na warunkach dogodniejszych, niż przewidziane w niniejszej ustawie, pozostaja w mocy.

Art. 10. Winny przekroczenia przepisów niniejszej ustawy ulegnie w drodze sądowej karze grzywny w wysokości do 50.000 mk., lub karze aresztu do jednego miesiąca.

Art. 11. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 12. Ustawa niniejsza obowiązuje z dniem jej ogłoszenia.

Marszałek: *Trąmpczyński.*

Prezydent Ministrów: w. z. *Stesłowicz.*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *D. Durowski.*

* * *

W sprawie wakacyjnej

otrzymaliśmy z prowincji następujące słuszne uwagi:

„Wakacje przymusowe zostały w „Dzienniku Ustaw" Nr. 40 ogłoszone, a więc sprawa staje się aktualną. Dla Poznania i większych miast sprawa wakacyj nie robi żadnych trudności (? *Red.*) i dawniej przed wojną nie robiła i u nas trudności. Ale teraz, gdy na prowincji żaden zecer nie chce pracować, mając w stolicy dochody wyższe przynajmniej o 10%, a uczni nam więcej przyjąć nie wolno, więc jak tu dalej przedsiębiorstwo podtrzymać w biegu, pozostaje dla nas zagadką. Mamy tylko ludzi dłużej niż rok zatrudnionych, więc wszyscy po 8 i 15 dni urlopy płatne dostać muszą, więc nie pozostaje nam inna droga jak *zamknięcie drukarni na tydzień lub 2 tygodnie.* W tym wypadku mógłby i redaktor i administrator z wakacyj korzystać, inaczej nie mając zastępstwa, wakacji nie dostanie i przedsiębiorstwo zapłaci karę 50000 mk., na czem wyjdzie taniej, niż gdyby zaangażowało drugiego redaktora, który przy 2 stronach gazety rzeczywiście nie miałby co robić. Lecz tu nie chodzi o sprawę finansową, ale o zasadę, że ten wyżej postawiony pracownik winien mieć te same przywileje, co niżej postawiony. Możeby Związek zastanowił się na serjo nad tą sprawą i wydał pewne wskazówki. Przecież w drukarstwie ludzi brak, a gdy wszyscy rozpoczną wakacje, więc skąd wziąć zastępstwo? Innego wyjścia niema — jak gremjalnie zamknąć wszystkie drukarnie w lipcu na 2 tygodnie przynajmniej i cały personał drukarski może wtenczas urządzać zjazdy, wycieczki lub tworzyć przejściowe rządy w Warszawie. Niema to jak etatyzm w Polsce!"

Coś niecoś o trudnych drukach.

Druk na pergaminie sprawia niejedne trudności, polegające na samej istocie materjału tego. Najgłówniej chodzi tu o trudne wysychanie druków, ponieważ farba nie może w pergamin wsiąknąć, ale zeschnąć musi na jego powierzchni. Jeżeli nakład jest bardzo mały, to drukować można z czcionek, przy nakładach jednak ponad 500 egzemplarzy drukować lepiej z płyt, szczególnie, jeżeli chodzi o papiery grubsze i szorstkie. Przyrząd powinien być twardy. Druk wykonuje się przeważnie lśniącą farbą niebieską, która szybko wysycha i którą fabryki specjalnie do tych celi wyrabiają. O ile użyć się chce farbę inną, nie specjalną, to trzeba dobrze znać jej właściwości wysychania. O ile wysycha powoli, to dodać do niej można cząstkę laku damarowego i tyle mniejwięcej płynnej sykatywy, ile wynosi czwarta część farby. Specjalna farba niebieska ma konsystencję bardzo ścisłą, jak tego zresztą wymaga druk na pergaminie. Cienka farba rozpływa się i schnie też znacznie trudniej. Z tego powodu unikać należy rozcieńczania farby, co przy małych nakładach jest też zupełnie zbyteczne. Przy większych nakładach może się rozcieńczenie okazać potrzebne. Unikać jednak trzeba do celu tego pokostu, oliwy, nafty itd., ponieważ środki te odbierają farbie połysk. Nadaje się do rozcieńczenia najlepiej mała dawka przegotowanego oleju lnianego, dobrze z farbą zmięszanego. Co do ilości farby zachować należy miarę, nie dając jej więcej, jak potrzeba na beznaganne krycie. O ile pergamin służyć ma do opakowywania tłustawych substancji, to przekonać się też trzeba, czy dany tłuszcz nie wpływa na farbę rozpuszczalnie. Wpływom tłuszczu podlegają szczególnie farby czerwone.

Pergament Prawdziwy pergament tak samo jak i sztuczny drukuje się najlepiej po lekkiem zwilżeniu pomiędzy makulaturą. Przy drukach więcejkolorowych trzeba pergament po każdym druku ponownie kłaść pomiędzy wilgotną makulaturę, ażeby w ten sposób utrzymać „rejestr". Do druku używa się dobrej, ścisłej farby, silnie zaprawionej środkami suszącemi.

Kalki płócienne, papiery tłustawe i lakierowane. Druk na kalkach itd., dalej na papierach, impregnowanych woskiem czy parafiną, tak samo druk na papierach lakierowanych sprawia o tyle trudności, że papiery te farby nie przyjmują, względnie niedostatecznie kryją, a pozatem nader trudno wysychają. Do druku używa się dobrej, ścisłej farby, której transparencję, o ile taka istnieje, znieść trzeba za pomocą dawki farby białej kryjącej. Ponieważ jednak szczególnie farba czarna otrzymuje przez dodatek taki odcień szarawy, przeto dodać można jeszcze cośkolwiek niebieskiej farby milori. Ażeby dalej osiągnąć dobre wysychanie, dodać trzeba cośkolwiek sykatywy w proszku, bo farba w papiery te nie wsiąka, ale zeschnąć musi na ich powierzchni. Drukuje się przy beznagannie nastawionych wałkach z miernem zafarbowaniem i bez zbytniego nacisku, raz dla tego, ażeby uniknąć odleżenia druków, a potem, ażeby farba się nie rozlewała Przy druku większych i tłustszych przestrzeni nie będzie można uniknąć pojedyńczego rozkładania druków.

Papier glazowy. I tutaj polega trudność na złem przyjmowaniu farby przez papier. Nadaje się więc tylko dobra

---

Podrożenie gazet

z dniem 1 lipca r. b. jest zupełnie uzasadnione, jeżeli weźmiemy pod rozwagę następujące zestawienie cen rozchodowych i dochodowych przed- i powojennych. Poprawy stosunków co do dalszego wzrostu cen za artykuły produkcyjne nie widać, to też Zarząd Związku stara się o zaprowadzenie ponowne abonamentu miesięcznego przynajmniej na tak długo, aż stosunki się jako tako ułożą.

Stan gospodarczy wydawnictw gazetowych.

Rozchody:	Kosztował w r. 1914 mk.	Kosztuje w maju 1922 mk.	Ile razy drożej?
Papier gazetowy, wagon 10000 kilo . . .	2200,—	2528000,—	1149 razy
Czernidło drukarskie, 100 kilo	45,—	72000,—	1600 „
Oliwa maszynowa, 100 kilo	120,—	34500,—	295 „
Prąd elektryczny, kilowat	—,20	105,—	525 „
Gaz, metr kubiczny	—,18	60,—	333 „
Praca drukarska, tygodniowo	31,50	16500,—	532 "
			4434 razy

czyli przeciętnie 6 pozycji : **4434 = 739 razy.**

Dochody:			
Prenumerata gazety miesięcznie, przeciętnie	1,—	200,—	200 razy
Ogłoszenia wiersz, przeciętnie	20,—	40,—	200 „
			400 razy

czyli przeciętnie 2 pozycje : **400 = 200 razy.**

Gdyby użyto tego samego możnika, kosztowałaby

1) Prenumerata miesięcznie 739 × 1,— mk. = czyli 739,— mk.

2) Ogłoszenia za wiersz 739 × 0,20 fen. = czyli 147,80 mk.

farba, której domieszać trzeba cośkolwiek sykatywy lub laku kopalowego, ażeby po wyschnięciu nie można było farby zetrzeć z glazowej powierzchni papieru. Jeżeli się ma papiery do przedrukowania, które mimo wszystko farby przyjmować nie chcą, to najlepiej włożyć je pomiędzy zwilżoną makulaturę, przez co lepiej farbę przyjmować będą.

Papier staniolowy i metalowy. Tutaj drukować trzeba z podkładką średnio miękką i farbą ścisłą z dodatkiem większej ilości środków suszących. Tłok winien być możliwie mały, ażeby uniknąć rozlewania farby. Gdzie zawarunkowany jest druk bezwzględnie beznaganny, trzeba nasamprzód zrobić lekki poddruk białą farbą, której domięszano odrobinę sykatywy, płynnego włosku i kalafonji. Dopiero po dobrem wyschnięciu tego poddruku można wykonać druk farbą właściwą. *Ola.*

Z chwili bieżącej

Obniżenie cła na papier. W związku z wzrastającem zapotrzebowaniem papieru i niebywałą wysokością jego ceny, komisarz nadzwyczajny do walki z drożyzną uznał za konieczne obniżenie cła na papier z mnożnika 800 na 50.

Egzaminy w zawodzie introligatorskim składali następujący kandydaci: dnia 1. 2. r b. *Józef Borowski* z firmy T. Godzina w Kępnie z predykatem 3:3 — *Marjan Tschuschke* z firmy J. Zimny w Poznaniu *przepadł.* — Dnia 20. 4. r. b.: *Marjan Kokociński* z firmy Kiełmiński w Gostyniu z predykatem 2:2. — *Feliks Kokorniak* z Drukarni i Księgarni św. Wojciecha w Poznaniu z predykatem 3 w praktyce, 2 w teorji. — *Paul Wittig* z firmy P. Scholc w Wolsztynie *przepadł.* — Dnia 12. 5. r. b.: *Marjan Tschuschke* (zob. wyżej). po trzymiesięcznem douczeniu *przepadł powtórnie.*

Przesyłki podręczników szkolnych będą korzystały z ulgowej opłaty w wysokości 50⁰/₀ normalnej taryfy. Z ulgi tej mogą korzystać firmy nakładowe oraz zakłady naukowe wszystkich typów. Na paczkach należy umieszczać napis: „Podręczniki szkolne".

Wystawa książki francuskiej przygotowuje się w Stockholmie. Przedmiotem wystawy będzie około 4000 tomów książek, a oprócz tego znaczna ilość innych wytworów graficznych, opraw itp.

W Bielsku wychodzi nowy dziennik niemiecki „Schlesisches Tageblatt", posiadający własną drukarnię, finansowany przez wielki przemysł niemiecki. „Gwiazdka Cieszyńska", podając te wiadomość, zaznacza d. 21. IV. r. b.: „Uciskani w Polsce Niemcy posiadają więc w samym Bielsku aż sześć niemieckich gazet: „Schl. Tageblatt", „Ostschl. Deutsche Ztg.", „Ostschl. Post", „Volkstimme", „Ev. Kirchenztg.", „Privatbeamte". Polacy muszą się zadowolić dwoma: „Tygodnik Bielsko-Bialski" i „Wyzwolenie Społeczne".

Towarzystwo księgarń śląskich powstało w Warszawie w celu zaspakajania potrzeb duchowych ludności Górnego Śląska, dostarczania książek i pomocy szkolnych i organizującemu się szkolnictwu polskiemu. Dnia 17 marca odbyło się walne zgromadzenie udziałowców w lokalu „Tygodnika ilustrowanego", na którem uchwalono przenieść siedzibę Tow. do Katowic i zawiązać sp. akc. z kapitałem zakładowym 4,000,000 mk. niem. Do sp. akc. przystąpi około 40 firm księgarskich oraz osoby prywatne z pośród przedstawicieli ludności polskiej G. Śląska. Tow. nabyło lokal w Katowicach na księgarnię, której otwarcie nastąpiło w połowie kwietnia r. b. Zamierzono utworzyć również kilka filij w innych miastach przyszłego województwa śląskiego.

Projekt ustawy w przedmiocie przepisów wykowawczych do konwencji berneńskiej międzynarodowej w sprawie ochrony utworów literackich i artystycznych znajdzie się w czasie niedługim w Sejmie. Wydanie tych przepisów jest konieczne dla uregulowania stanu prawnego utworów, których przedruk zaczął się w chwili przystąpienia rządu polskiego do konwencji. Projekt ustawy przewiduje wypadki, w których przystąpienie do konwencji nie powoduje narazie skutków i nie staje na przeszkodzie do rozpowszechniania utworów literackich i artystycznych na warunkach poprzednich.

Z Izby rzemieślniczej

Na posiedzeniu Zarządu Izby Rzemieślniczej Poznańskiej dnia 15 maja r. b. ustalono następujące nowe opłaty za egzaminy oraz czynności komisji egzaminacyjnych, ważne od 1 lipca r. b.:

Za dopuszczenie do egzaminu czeladniczego wynosić będzie opłata, bez względu na zawód, 2000 marek.

Egzaminator ponosi oprócz tego wydatki spowodowane przy wykonaniu sztuki czeladniczej jak za węgle, żelaza itd., koszt oblicza przewodniczący wydziału.

Wydziały egzaminacyjne przy Izbie Rzemieślniczej wydają świadectwo czeladnicze bezpłatnie.

Wydziałom egzam. cechowym opłaty za świadectwo to także pobierać osobno niewolno.

Przewodniczący pobiera za czynności przy egzaminie 1000 mk., ławnicy 750 mk. Oprócz tego otrzymuje przewodniczący 50 mk. od każdego ucznia jako zwrot portorji i wykładów wzgl. zwraca się komisjom koszt podróży koleją III kl.

Za dopuszczenie do egzaminu mistrzowskiego płacą: bednarze, szczotkarze, koszykarze, powoźnicy, obuwnicy, formiarze obuwn., *introligatorzy,* dekarze, kuśnierze, fryzjerzy, tokarze w drzewie, szklarze, garncarze, farbiarze, strojarki, krawcy, krawczynie, pozłotnicy i kominiarze 5000 mk.

2) Rzeźbiarze, studniarze, puszkarze, rytownicy, rękawicznicy, kapelusznicy, blacharze, kotlarze, lakiernicy, malarze, *drukarze,* rzeźnicy, piekarze, ślusarze, stolarze, zegarmistrze, cukiernicy, młynarze, brukarze, browarzy, kołodzieje, kowale, siodlerze, rymarze i tapicerzy 8000 mk.

3) Złotnicy, murarze, cieśle, garbarze i bud. młynów 15000 mk.

Za egzamin zaś murarsko-ciesielski 20000 mk.

Komisje egzaminacyjne pobierają z czynności swe przy egzaminach w zawodach należących do 1-szej kategorji:

przewodniczący 2000 mk., ławnicy 1500 mk., w zawodach należących do 2-giej kategorji:

przewodniczący 3000 mk., ławnicy 2500 mk., w zawodach należących do 3-ciej kategorji:

przewodniczący 4000 mk., ławnicy 3000 mk., oprócz tego dla przewodniczącego zwrot osobistych wydatków jak portorja itd., oraz zwraca się komisjom koszty podróży koleją III kl.

Wpisowe od uczni podwyższa się na 100 mk.

Zaznaczamy jednakowoż, że powyższe normy tj. wynagrodzenie za czynności komisji egzaminacyjnych rozumieć należy za całkowity egzamin tj. bez względu na to czy kandydatów do egzaminu jest jeden, dwóch lub więcej.

Zarząd Izby Rzemieślniczej.

N. Wolniewicz, przewodn. *L. Nowakowski,* sekr. gen.

Nadesłane

W numerze 34 „Przeglądu Graficznego" ukazało się pod nr. 211 ogłoszenie, w którem fachowiec-introligator, posiadający w Poznaniu introligatornię w własnym ładnym lokalu, poszukuje fachowca-introligatora, któryby się z własną introligatornią z Kongresówki lub Małopolski przeniósł do Poznania dla założenia wielkiej introligatorni, której rzekomo brak w Poznaniu. Do ogłoszenia tego pozwolimy sobie dodać małe wyjaśnienie. Rzeczywiście po przewrocie dokonanym w Wielkopolsce odczuć można było w Poznaniu brak większej introligatorni polskiej, któraby służyć mogła tak prywatnej klienteli, jak i zakładom drukarskim. Dziś jednakże sprawa się zmieniła. Mniejszych zakładów introligatorskich posiada Poznań aż za dużo.

Większe zakłady drukarskie mają doskonale prosperujące introligatornie masowe dla własnego użytku a oprócz tego mamy dwie wielkie, ostatnio z rąk niemieckich przejęte introligatornie. jedną firmy Przesławski i Cierniak, urządzoną według najnowszych wymagań techniki szczególnie na wyroby kartonów, drugą „Poradnika Gospodarskiego", zastosowaną do wykonania pierwszorzędnych opraw sortymentowych i artystycznych a szczególnie do masowych opraw książek kontowych, podręczników szkolnych, nakładów dziełowych, bloków itd. Introligatornia „Poradnika Gospodarskiego", pracująca obecnie już z całym szeregiem drukarń poznańskich a nawet i z wydawcami z Kongresówki i Małopolski daleko jeszcze nie jest wykorzystaną i mogłaby znacznie więcej produkować, gdyby nie pewien brak pracy, który się w introligatorniach poznańskich daje odczuwać.

Chęć więc założenia „wielkiej introligatorni" w Poznaniu uważamy za brak orientowania się w sytuacji w Poznaniu.

J. Kuglin,
kierownik druk. i introligatorni „Poradnika Gospodarczego".

Konto czekowe P.K.O., oddz. w Poznaniu, nr. 202.868
Nr. telefonu 2555.

Przedpłata kwartalna dla członków Związku Z. Gr. i W. na P. Z. z odbiorem w biurze 130.— marek, z przesyłką pod opaską 180.—marek; dla niezczłonków w biurze 200.— marek, z przesyłką pod opaską 250.— marek. Numer pojedyńczy 20.— marek.

Ogłoszenia: za jednołamowy wiersz petytowy 30 mk. Dla szukających posad 15 marek.
Do wszelkich ofert, które ekspedycja nasza ma dalej posłać, dołączyć należy 20.— marek portorji.

Nakładem Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 17.
Redaktor: Teodor Kryg w Poznaniu.
Drukiem Drukarni Polskiej, Tow. Akc. w Poznaniu.

CHEMICZNA FABRYKA Dr RATTNER

SPÓŁKA AKCYJNA

WARSZAWA, ŻÓRAWIA 24a

TELEFON NR. 65—23 ADR. TEL. „FARBA“
FABRYKA ZAŁ. W ROKU 1900

FARBY

DRUKARSKIE
LITOGRAFICZNE
GAZETOWE

MASA WALCOWA - POKOST

POSZUKUJEMY PRZEDSTAWICIELA NA POZNAŃ

217

Paul Müller

Fabryka maszyn • Interes fachowy drukarski • Zał. 1893

Zastępstwo generalne
Fabryki maszyn drukarskich Frankenthal Albert & Cie. A.-G., Frankenthal (Bawarja Nadreńska)
Samonakładaczy Koeniga w Gubenie

BERLIN S 42
Prinzessinnenstr.19

Telefon: Moritzplatz 3430
Adres telegraficzny: Graphikmüller

Składnice
nowych i używanych maszyn pospiesznych, tygli i maszyn pomocniczych dla całego przemysłu drukarskiego

Dostawa kompletnych
urządzeń drukarnianych

Przedstawiciel na Polskę Zachodnią:
W. Sołecki, Poznań—Berlin,
Beireutherstrasse 27.

139

Gilotyna

50 cm, Krausego, na zapęd ręczny i motorowy, z automatycznym hamulcem i sprzęgłem, tanio na sprzedaż.

W. Fertykowski
Fabryka maszyn
Poznań, Marsztalarska 8.
Telefon 1559. 222

Prosimy uwzględniać firmy ogłaszające w „Przeglądzie Graficznym“.

Wzorowa, prawie nowa drukarnia w Wielkopolsce: maszyna pospieszna, i tyglówka Rockstroh i Schneidra (obydwie przydatne dla najlepszych druków kolorowych) z licznikami, stereotypja, 2 gilotyny, maszyna do falcowania na trzy łamy z aparatem do szycia nićmi w trzecim łamie, maszyna do szycia drutem na 15 m/m, automatyczna maszyna do dziurkowania i eskowania. 4—6 konny motor gazowy i benzynowy Deutza, z własnem elektrycznem oświetleniem, maszynka do paginowania, 6 numeratorów do wbudowania w zestaw, urządzenie perforacyjne, beznaganne, prawie nowe czcionki na polskie i niemieckie Scheltera i Gieseckiego z Lipska itd. itd. — wszystko tylko najlepsze z najlepszego — jak również ładny obszerny grunt z przepysznym ogrodem owocowym i warzywnym i łąka torfowa jest w całości lub częściowo na sprzedaż. Ewtl. sprzeda się także urządzenie drukarni pojedynczo i osobno grunt, przydatny na każdą fabrykę, z wielkiemi pracowniami i składnicami, z silnikiem i windą ciężarową. Oferty poważnych i zasobnych reflektantów przyjmuje administracja „Przeglądu Graficznego“ pod **E. D. 33-159.**

Introligatorów

poszukuje zaraz
Drukarnia „Poradnika Gospodarskiego“
Poznań, ul. Seweryna Mielżyńskiego 24.

216

Dobrze urządzona drukarnia na prowincji, w bliżkości Poznania, **przyjmuje od mniejszych drukarń wielkie nakłady i wszelkie większe prace drukarskie.** Do dyspozycji: zecernia maszynowa, stereotypja, liczne maszyny wielkiego formatu. Podejmuje się także **masowego falcowania i broszurowania maszynowego, perforowania i numerowania.** Ceny umiarkowane. Dyskrecja zapewniona. Zgłoszenia do „Przeglądu Graficznego“ pod nr. **125.**

Retuszera

na negatywy i pozytywy

Litografa
Przedrukarza

(Umdrucker) oraz

Maszynistę

litograficznego
na stałe i przyjemne stanowisko przyjmie

Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha - Poznań.

213